

**ZAMONAVIY KLINIK
LABORATOR TASHXISI
DOLZARB MUAMMOLARI**
xalqaro ilmiy-amaliy
anjuman

27 dekabr 2022 yil

O'zbekiston Respublikasi Sog'Liqli saqlash vazirligi

www.ssv.uz

Toshkent tibbiyot akademiyasi

www.tma.uz

GEMOLITIK ANEMIYA BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA ERITROSTLARNING MORFOLOGIK O'ZGARISHI

¹Yusupov B.N., ²Davlatova G.N., ³Abdiraimova A.N.

¹Toshkent tibbiyot akademiyasi, ²Respublika Ixtisoslashtirilgan Gematologiya IATM, ³Toshkent davlat pedagogika universiteti

Anemiya - qondagi qizil qon tanachalari va gemoglobin sonining kamayishi bilan tavsiflangan klinik va gematologik sindromdir. Gemoglobinning 120 g/l dan kamayishi anemiya hisoblanadi.

Jahon Sog'liqni Saqlash tashkiloti ma'lumotlarida keltirilishicha, butun dunyo aholisining 24,8 % kamqonlikdan aziyat chekadi, bu kasallik ayniqsa maktabgacha yoshdagi bo'lgan bolalarda (47,4%) va homilador ayollarda (41,8%) ko'proq uchraydi. Shuningdek homilador bo'lmagan ayollarning ham 30% ushbu kasallik asoratlaridan aziyat chekib kelmoqda (JSST, 2021).

Gemolitik anemiya (Anemia hemolitika) - eritrositlar gemolizining kuchayishi oqibatida qondagi eritrositlar sonining va gemoglobin miqdorining kamayishi, gemolitik sarg'ayish, og'ir kechgan hollarda gemoglobinuriya kuzatilishi bilan tavsiflanadi.

Gemolitik anemiya irsiy va orttirilgan bo'lib, ularning asosiy xususiyati eritrotsitlarning tomir ichi va hujayra ichi og'ir gemolizidir. Eritrotsitlar gemoliziga tashqi omillarning bevosita ta'siri (orttirilgan gemolitik anemiya) yoki eritrotsitlardagi irsiy nuqsonlar (irsiy gemolitik anemiya) natijasida ularning tezda nobud bo'lishi sabab bo'ladi.

Gemolitik anemiyada preferik qonda quyidagi o'zgarishlar sodir bo'ladi: eritrosit va gemoglobin kamayishi, eritrositlar normoxromiyasi, normositozi, retikulositlar oshishi. Faqat talassemiyada eritrotsitlar gipoxromiyasi, mikrosferositozda giperxromiyasi kuzatiladi va eritrositlar diametri kichrayadi. Tug'ma gemolitik anemiyalarda eritrositlar shakli o'zgaradi: mikrosferositozda kichik 5-6 mkm, giperxrom eritrositlar paydo bo'ladi, ovalositozda ovalsimon eritrotsitlar, akantositozda yulduzcha shakldagi eritrositlar, stomatositozda og'iz shakldagi gipoxrom zonali eritrotsitlar bo'ladi. O'roqsimon hujayrali anemiyada normal holatda eritrotsitlar shakli o'zgarmaydi, faqat kuchli gipoksiya holatida gemolitik kriz bo'lib, o'roqsimon eritrotsitlar - dakriotsitlar paydo bo'ladi. Talassemiyada nishonsimon, gipoxrom eritrotsitlar - kodositlar paydo bo'ladi.

Qonni laborator tekshirish natijalarida eritrositlar sonining keskin va gemoglobin miqdorining kamayishi, qon zardobida bog'lanmagan bilirubin, siydikda urobilin miqdorining ko'payishi va gemoglobinuriya aniqlanadi.

Xulosa. Gemolitik anemiya bilan kasallangan bemorlarda umumiy qon tahlilida eritrosit va gemoglobin miqdori kamayishi, retikulositlar sonini oshishi, tug'ma gemolitik anemiyalarda eritrositlarni shaklini o'zgarishlari kuzatiladi. Gemolitik anemiya bilan kasallangan bemorlarda ayniqsa qoni tarkibidagi eritrositlardagi o'zgarishlarga ahamiyat berish bu kasallikka erta tashxis qo'yish uchun asosiy omillardan biri bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar.

1. Бурлакова А.А., Сивакова Л.В. Этиология, патогенез и основные методы лабораторно-инструментальной диагностики токсической гемолитической анемии // Научное обозрение. - 2019. - №5-3. - Б. 34-361.
2. Курбонова З.Ч., Бабаджанова Ш.А. Цитологик ташхисга кириш: ўқув қўлланма. Тошкент, 2022. 137 б.
3. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova S.A. Sitologik tashxis asoslari: o‘quv – uslubiy qo‘llanma. Toshkent. - “TTA nashriyoti”, 2022. -47 b.
4. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova S.A. Sitologik tashxisga kirish: o‘quv qo‘llanma. Toshkent, “Hilol nashr”, 2021. 152 b.
5. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Laboratoriya ishi: o‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2022. 140 b.
6. Saidov A.B. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Gematologik kasalliklar sitologik diagnostikasi: o‘quv uslubiy qo‘llanma. Toshkent, Toshkent tibbiyot akademiyasi bosmaxonasi, 2021. – 56 b.

POSTKOVID SINDROMIDA HOMILADORLARDA GEMOGLOBIN VA ERITROTSIT NAZORATI

¹Zaynutdinov A.L., ²Zaynutdinova D.L.

¹*Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti*, ²*Toshkent Tibbiyot Akademiyasi*

Homilador ayol sog‘ligi nafaqat O‘zbekiston, balki umumjahon mamlakatlarning tibbiy va ijtimoiy ahamiyatga ega bo‘lgan dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi. Chunki bu nafaqat onada, shu bilan birga bolada ham turli kasalliklar, og‘ir asoratlar hamda nogironlik sonining ko‘payishiga olib keladi. Dunyo bo‘ylab homilador ayollarda 2021-yil Covid -19 dan kasallanish 3500000 va o‘limsoni 12300 ni tashkil etdi. Bioinformatikada virus gemoglobin metabolizmiga faol ta’sir etib, undan temirni “yulib oladi” va shu tariqa uning replikatsiyasion qobiliyatini oshiradi deyilmoqda. Bunday holda, gipoksiya paydo bo‘ladi, ya’ni o‘pkaning koronavirus bilan shikastlanishi nafaqat juda ko‘p virus mavjudligi sababli, balki virus gemoglobindagi “barcha temirni tortib olishi” tufayli ham kelib chiqadi (worldometer.info). Olimlar Covid-19 bilan kasallangan bemorlarda gemoglobin darajasi, eritrotsit miqdori bir necha baravarga kamayganligini aniqladilar.

Metodlar. Tadqiqot uchun klinik material 2022-yil davomida Toshkent tibbiyot akademiyasi ko‘p tarmoqli klinikasining homilador ayollar patologiyasi bo‘limida postkovid sindromi bilan davolangan 26 nafar homilador ayollar kasallik tarixidagi umumiy qon tahlili ma’lumotlaridan olindi. Bemorlarning yoshi 19-39 yosh, o‘rtacha yosh ko‘rsatkichi $26,59 \pm 1,62$ ni tashkil etdi. Umumiy qon tahlilidagi gemoglobin miqdori, eritrotsitlar umumiy soni ma’lumotlari o‘rganildi.

Natijalar. Homilador ayollar homilaning rivojlanish bosqichiga ko‘ra 3 guruhga ajratildi. I guruh ya’ni homiladorlikning 1 – uch oyligi 8 ta bemorda, II guruh ya’ni homiladorlikning 2 – uch oyligi 12 ta bemordava III guruh ya’ni homiladorlikning 3 – uch oyligi 6 ta bemorlarda qayd e’tildi.